



LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL EMBRIOLOGO VEIKLOS REIKALAVIMŲ PATVIRTINIMO**

2017 m. rugsėjo 28 d. Nr. V-1134
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 14 straipsnio 5 punktu ir įgyvendindamas Kitos sveikatinimo veiklos rūšių sąrašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. V-1427 „Dėl Kitos sveikatinimo veiklos rūšių sąrašo patvirtinimo“, 5 punktą ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. gruodžio 9 d. įsakymą Nr. V-1423 „Dėl Kitą sveikatinimo veiklą vykdančių subjektų veiklos reikalavimų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“:

1. T v i r t i n u Embriologo veiklos reikalavimus (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad šis įsakymas įsigalioja 2017 m. spalio 1 d.
3. P a v e d u įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui pagal veiklos sritį.

Sveikatos apsaugos ministras

Aurelijus Veryga

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro
2017 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. V-1134

EMBRIOLOGO VEIKLOS REIKALAVIMAI**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Embriologo veiklos reikalavimai (toliau – Reikalavimai) nustato prie kitos sveikatinimo veiklos priskiriamą embriologo veiklą asmens sveikatos priežiūros įstaigoje vykdančio embriologo profesinę kvalifikaciją, veiklos sritį, teises, pareigas, kompetenciją bei atsakomybę ir įstaigai, kurioje jis dirba, taikomus reikalavimus.

2. Reikalavimai privalomi asmens sveikatos priežiūros įstaigose embriologo veiklą užsiimantiems subjektams, jų darbdaviams, taip pat institucijoms, rengiančioms embriologus, tobulinančioms jų profesinę kvalifikaciją bei prižiūrinčioms jų veiklą.

3. Šiuose Reikalavimuose vartojamos sąvokos:

3.1. **Embriologo veikla** – pagal įgytą embriologo profesinę kvalifikaciją ir šiuose Reikalavimuose nustatytą kompetenciją atliekama kita sveikatinimo veikla.

4. Kitos šiuose Reikalavimuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos kitą sveikatinimo veiklą ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

5. Asmuo, norintis užsiimti embriologo veikla, turi būti įgijęs embriologo profesinę kvalifikaciją. Embriologo profesinę kvalifikaciją įgijusiu laikomas asmuo, baigęs universitetines biomedicinos mokslų srities medicinos ar biologijos krypties studijas ir išklauses ne trumpesnius kaip 36 val. Europos Sąjungos valstybės narės, Šveicarijos ar valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės susitarimą, universiteto ar profesinės organizacijos organizuojamus embriologijos srities kursus ir turintis tai patvirtinantį pažymėjimą arba ne trumpiau nei 1 savaitę stažavęsis embriologijos srityje Europos Sąjungos valstybės narės, Šveicarijos ar valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės susitarimą, asmens sveikatos priežiūros įstaigoje ir turintis tai patvirtinančius dokumentus bei atitinkantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. gruodžio 23 d. įsakyme Nr. V-1468 „Dėl Žmogaus lytinių ląstelių bankų veiklos ir žmogaus lytinių ląstelių donorystės reikalavimų aprašo patvirtinimo“ nustatytus reikalavimus.

6. Užsienyje įgyta embriologo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo ir kitų profesinių kvalifikacijų pripažinimą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

7. Embriologas savo profesinėje veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos pagalbinio apvaisinimo įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu, Reikalavimais ir kitais embriologo veiklą reglamentuojančiais teisės aktais, įstaigos, kurioje dirba, įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis bei savo pareigybės aprašymu.

**II SKYRIUS
EMBRIOLOGO TEISĖS, PAREIGOS, KOMPETENCIJA**

8. Embriologas turi teisę:

8.1. verstis embriologo veikla šių Reikalavimų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

8.2. pagal savo kompetenciją teikti informaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

8.3. gauti darbui reikiamą informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų bei fizinių ir juridinių asmenų apie lytinių ląstelių, audinių ir embrionų apdorojimo būdus ir technologijas;

8.4. teikti pasiūlymus kitoms institucijoms ir įstaigos administracijai embriologijos veiklos klausimais;

8.5. dalyvauti seminaruose, kursuose, konferencijose, kur nagrinėjamos lytinių ląstelių, audinių ir embrionų apdorojimo, pagalbinio apvaisinimo technologijų ar lytinių ląstelių banko veiklos problemos, dalyvauti embriologijos mokslo tiriamojoje veikloje;

8.6. bendrauti ir bendradarbiauti su Lietuvos bei užsienio valstybių specialistais iš valstybinių, privačių įstaigų bei visuomeninių organizacijų, kurios rūpinasi žmonių nevaisingumo, embriologijos, lytinių ląstelių, audinių ir embrionų apdorojimo, pagalbinio apvaisinimo technologijų ar lytinių ląstelių banko veiklos klausimais;

8.7. dalyvauti rengiant įstatymų bei kitų norminių teisės aktų projektus;

8.8. dalyvauti teikiant bendras specialistų komandos konsultacijas, kurių metu aptariami pagalbinio apvaisinimo būdo poroms parinkimo, lytinių ląstelių, audinių ir embriono apdorojimo, embriono genetinės diagnostikos metodų parinkimo klausimai;

8.9. embriologas gali turėti ir kitų teisių, nustatytų Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais embriologo veiklą.

9. Embriologo pareigos:

9.1. pagal savo kompetenciją, nustatytą Reikalavimuose, užtikrinti teikiamų paslaugų kokybę;

9.2. turėti spaudą, kurio numeris suteikiamas Numerio sveikatos specialisto spaudui suteikimo ir panaikinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. V-1 „Dėl Numerio sveikatos specialisto spaudui suteikimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka;

9.3. propaguoti sveiką gyvenseną, nevaisingumo profilaktikos ir sveikatos tausojimo bei ugdymo metodus;

9.4. nepriskirtais embriologo kompetencijai atvejais rekomenduoti kreiptis į atitinkamos srities asmens sveikatos priežiūros ar kitą specialistą;

9.5. tvarkyti embriologo veiklos dokumentus Reikalavimų ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

9.6. teikti informaciją ir paaiškinti embriologo veiklos aplinkybes Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų ir kitų kontroliuojančių institucijų prašymu Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

9.7. laikytis profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti;

9.8. taikyti Lietuvos Respublikoje tik mokslo ir praktikos įrodymais pagrįstus, saugius darbo metodus, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytus atvejus;

9.9. atliekant pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas pagal savo kompetenciją bendradarbiauti su gydytojais akušeriais ginekologais, gydytojais urologais, gydytojais genetikais, medicinos psichologais, medicinos biologais, šeimos gydytojais, slaugos darbuotojais bei kitais specialistais, dirbančiais sveikatos priežiūros ar kitose įstaigose, taip pat su pagalbinio apvaisinimo procedūras atliekančiais asmenų pora, lytinių ląstelių donorais ar jų šeimos nariais bendradarbiauti su kitais asmens bei visuomenės sveikatos priežiūros specialistais;

9.10. naudoti tik teisės aktų reikalavimus atitinkančias medicinos priemones (prietaisus), išskyrus kituose teisės aktuose nustatytus atvejus; užtikrinti, kad medicinos priemonės (prietaisai) būtų naudojamos teisės aktų nustatyta tvarka ir vadovaujantis gamintojų su medicinos priemone (prietaisu) pateikiama informacija;

9.11. tobulinti profesinę kvalifikaciją.

10. Embriologo profesinę kompetenciją sudaro žinios ir gebėjimai, kuriuos jis įgyja baigęs Reikalavimuose nurodytą profesinę kvalifikaciją suteikiančias studijas bei nuolat tobulindamas įgytą profesinę kvalifikaciją, atsižvelgdamas į nuolatinę mokslo ir praktikos pažangą.

11. Embriologas turi žinoti:

11.1. Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius pagalbinio apvaisinimo ir lytinių ląstelių banko veiklos paslaugų teikimą;

11.2. žinoti dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos pagrindus, medicinos statistikos pagrindus, sveikatos draudimo pagrindus, sveikatos teisės pagrindus, mokėti naudotis informacinėmis ir ryšio technologijomis.

12. Embriologas turi išmanyti:

12.1. lytinių ląstelių tyrimo metodus;

12.2. embrionų tyrimo metodus;

12.3. etikos ir deontologijos reikalavimus;

12.4. preimplantacinės genetinės diagnostikos tyrimo metodus;

12.5. lytinių ląstelių, audinių ir embrionų apdorojimo metodus;

12.6. pagalbinio apvaisinimo metodus;

12.7. lytinių ląstelių, audinių ir embrionų konservavimo metodus;

12.8. žmogaus lytinių ląstelių (spermatozoidų ir kiaušialąsčių) formavimosi etapus;

12.9. žmogaus lytinių ląstelių apvaisinimo procesą;

12.10. embriono vystymosi ankstyvasias stadijas;

12.11. lytinių ląstelių ir embrionų vertinimo kriterijus;

12.12. lytinių ląstelių ir embrionų tyrimo metodus;

12.13. lytinių ląstelių, audinių ir embrionų apdorojimo ir konservavimo principus;

12.14. pagalbinio apvaisinimo principus ir visus jo etapus;

12.15. pacientės stimuliavimo ir lytinių ląstelių brandinimo pagalbinio apvaisinimo procedūroms principus;

12.16. nevaisingumo ir vaisingumo sutrikimų prevenciją;

12.17. lytinių ląstelių banko veiklos principus;

12.18. saugaus darbo su skystu azotu ir inkubatorių dujomis principus;

12.19. terpių, naudojamų veiksams su lytinėmis ląstelėmis, audiniais ir embrionais atlikti, sudėtį ir naudojimo principus;

12.20. pagalbinio apvaisinimo laboratorijoje – darbo švariose patalpose principus;

12.21. aseptikos principus.

13. Embriologas turi gebėti:

13.1. surinkti ir apdoroti vyriškas ir moteriškas lytines ląsteles;

13.2. ištirti vyriškas ir moteriškas lytines ląsteles *in vitro* metodais bei įvertinti jų kokybę;

13.3. apdoroti vyriškas ir moteriškas lytines ląsteles ir paruošti jas pagalbiniam apvaisinimui ar konservavimui;

13.4. sukurti embrioną klasikinio apvaisinimo mėgintuvėlyje būdu ar atliekant intracitoplazminę spermatozoido injekciją;

13.5. atlikti kitas pagalbinio apvaisinimo metodų modifikacijas;

13.6. įvertinti apvaisinimo momentą, zigotos susidarymą ir jos kokybę;

13.7. įvertinti ankstyvosios stadijos embriono vystymosi etapus ir jo kokybę;

13.8. paruošti lytines ląsteles, audinius ir embrionus konservavimui;

13.9. šaldyti lytines ląsteles, audinius ir embrionus;

13.10. atlikti pagalbinio apvaisinimo procedūras pacientams, kuriems lytinių ląstelių paėmimą vykdo gydytojai akušeriai ginekologai ir gydytojai urologai;

13.11. atlikti vyriškų lytinių ląstelių ištyrimą (spermų tyrimą, spermogramą), vyriškų lytinių ląstelių paruošimą pagalbiniam apvaisinimui moters kūne (intrauterininė inseminacija), klasikinį apvaisinimą mėgintuvėlyje.

13.12. parinkti tinkamiausias apdoroti medžiagas ir priemones, atsižvelgiant į lytinių ląstelių, audinių ir embrionų individualias savybes;

13.13. parinkti tinkamiausias paėmimo, įvertinimo, apdorojimo, kūrimo, saugojimo perkėlimo technologijas bei metodus, atsižvelgiant į lytinių ląstelių, audinių ir embrionų individualias savybes;

13.14. teikti informaciją poroms, dalyvaujančioms pagalbinio apvaisinimo procese, lytinių ląstelių donorams lytinių ląstelių, audinių ir embrionų apdorojimo, konservavimo ir saugojimo klausimais.

14. Sudėtingų veiksmų su lytinėmis ląstelėmis ir embrionais – intracitoplazminę spermatozoido injekciją ir kitas modifikacijas, embriono biopsiją genetiniam ištyrimui procedūras gali atlikti embriologas, turintis ne mažesnę kaip 2 metų darbo pagalbinio apvaisinimo laboratorijoje patirtį.

III SKYRIUS ĮSTAIGAI TAIKOMI REIKALAVIMAI

15. Įstaiga, kurioje dirba embriologas, privalo turėti įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti pagalbinio apvaisinimo laboratorijos ir (ar) lytinių ląstelių banko paslaugas.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. Embriologas už padarytas klaidas, aplaidumą ar netinkamą jam priskirtų funkcijų vykdymą ir profesinės etikos ar bioetikos reikalavimų pažeidimą, taip pat už nustatytų pareigų viršijimą atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
